

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم
گروه ریاضی

پایان نامه ی دکتری رشته ریاضی گرایش جبر

مطالعه گراف ناجابجائی وابسته به یک گروه

استادان راهنما
دکتر علیرضا عبدالهی
دکتر علی اکبر محمدی حسن آبادی

پژوهشگر
عزیزاله آزاد

کتابخانه تخصصی ریاضیات
تیمسیر آزاد

۱۳۸۸ / ۴ / ۲

دی ماه ۱۳۸۷

۱۱۵۰۶۱

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق
موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه
اصفهان است.

شبهه نگارش پایان نامه
رعایت شده است
تخصصات تکمیلی دانشگاه اصفهان

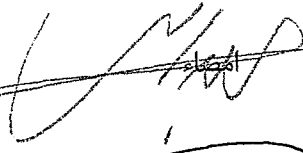

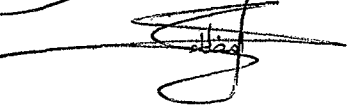
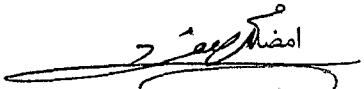

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم
گروه ریاضی

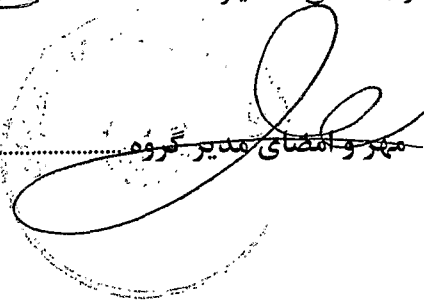
پایان نامه دکتری رشته ریاضی محض (نظریه گروهها) آقای عزیزا.. آزاد

تحت عنوان:

گراف ناجابجایی وابسته به یک گروه

در تاریخ ... ۸۷/۱۰/۱۱..... توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه ..... عالی..... به تصویب نهایی رسید.

	با مرتبه علمی دانشیار	دکتر علیرضا عبدالهی	۱- استاد راهنمای پایان نامه
	با مرتبه علمی استاد	دکتر علی اکبر محمدی	۲- استاد راهنمای پایان نامه
	با مرتبه علمی دانشیار	دکتر شکرآ.. سالاریان	۳- استاد داور داخل گروه
	با مرتبه علمی استاد	دکتر سعید اعظم	۴- استاد داور داخل گروه
	با مرتبه علمی استاد	دکتر محمدرضا درفشه	۵- استاد داور خارج گروه
	با مرتبه علمی دانشیار	دکتر حمیدرضا میمنی	۶- استاد داور خارج گروه

مهر و امضای مدیر گروه

پاسکزاری:

پاس آغازین سزوار خذافندی است که بی عنایت او هرگز خطی نمانده نمی شد.

قدردان آنانم که میریاری نمودند تا این اثر به سرانجام رسد: استادان راهنمایم آقایان دکتر علی رضا عبدالهی، دکتر علی اکبر محمدری و پروفسور

C.E. Praeger که نظرات صائب ایشان روشنگر راه اینجانب بود و آقای دکتر باقر نژادیان که اینجانب را به ریاضیات علاقمند کرد.

همچنین شکر از خانواده عزیزم که در این چند سال، صبورانه یاری ام کردند. در پایان از بهرلی دوست خوجم آقای دکتر زرین نیر پاسکزاری

دارم.

تقدیم بہ:

نگاہ مہربان مادرم

شکوہ زندگیم دریا

و حلاوت، مستقیم ہانی

چکیده

فرض کنیم G یک گروه و m, n اعداد طبیعی مثبت باشند. گوئیم G در شرط $\text{Comm}(m, n)$ صدق می کند اگر برای زیر مجموعه های M و N از کاردینال های بترتیب m و n از G ، عضوی از M با عضوی از N جابجا شوند. همچنین، زیر مجموعه N از G را یک زیر مجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده گوئیم در صورتی که هر دو عضو متمایز از N باهم جابجا نشوند. اگر برای هر زیر مجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده دیگر مانند M از G داشته باشیم $|M| \geq |N|$ ، آنگاه N را یک زیر مجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده نامیم و کاردینال چنین مجموعه ای را با نماد $\omega(G)$ نمایش می دهیم.

کاردینال متناوبی A_5 (از نظر مرتبه) اولین گروه ساده نآبلی است و کاردینال زیر مجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آن ۲۱ می باشد. در سال ۲۰۰۴ ع. عبدالهی و ع. محمدی گروههای حل ناپذیری که، کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آنها کمتر از ۲۱ است، را مشخص کرده اند.

دومین گروه ساده نآبلی $\text{PSL}(2, 7)$ است که کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آن ۵۷ می باشد. ما ساختار گروههای حل ناپذیری که کاردینال زیر مجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آنها کمتر از ۵۷ است را مشخص می کنیم.

برخی نتایج درباره گروه هائی که در شرط $\text{Comm}(m, n)$ صدق می کند را ارائه می دهیم و با استفاده از این نتایج هنگامی که m, n دو عدد طبیعی باشند به طوری که $m + n \leq 10$ ساختار گروه هائی که در شرط فوق صدق می کنند را بررسی می کنیم.

سرانجام، برای ارائه یک زیرمجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده در گروه $\text{GL}(3, q)$ عناصری از گروه معرفی می کنیم که مرکز ساز آنها زیرگروه آبلی از $\text{GL}(3, q)$ باشند.

زیرگروه دوری سینگر و زیرگروه دوری شبه سینگر در گروه خطی عام فضای برداری با بعد ۳ روی میدان گالوای $\text{GF}(q)$ را معرفی می کنیم و توسط مولدهای چنین گروههایی، یک زیر مجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده برای گروه خطی عام با درجه ۳ ارائه می دهیم.

همچنین عناصر تک توان در گروه $\text{GL}(3, q)$ معرفی خواهیم کرد و مجموعه ای از تک توانها که دو به دو با هم جابجا نمی شوند را ارائه می دهیم.

در پایان، توسط عناصر مولدهای سینگر، مولدهای شبه سینگر و تک توان ها زیر مجموعه ماکزیمال از عناصر دو جابجا نشونده از $\text{GL}(3, q)$ ارائه خواهیم داد.

واژه های کلیدی: گروه های ساده نآبلی - گروه های خطی - زیرگروه دوری سینگر

فهرست مندرجات

۱	ساختار بعضی از گروه‌های حل ناپذیر با شرایط خاص	۱
۲	تاریخچه	۱.۱
۵	بررسی برخی گروه‌های ساده و نیمه ساده	۲.۱
۹	بررسی برخی گروه‌های حل ناپذیر	۳.۱
۱۳	مشخص کردن ساختار $C(m, n)$ -گروه‌ها وقتی که n, m کوچک هستند	۲
۱۳	مقدمه	۱.۲
۱۴	تعاریف و تاریخچه	۲.۲

۱۵	.....	۳.۲	لم های مقدماتی و کاربردی
۲۰	.....	۴.۲	ساختار $O(m, n)$ - گروه با n, m کوچک
۲۸		۳	زیرگروه های دوری سینگر
۲۸	.....	۱.۳	مقدمه
۳۰	.....	۲.۳	مرکزساز های آبلی در $GL(۳, q)$
۳۶	.....	۳.۳	مولدهای سینگر دو به دو جابجا نشونده
۴۱		۴	ارائه مجموعهٔ ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده در $GL(n, q)$ برای n و q خاص
۴۲	.....	۱.۴	تاریخچه
۴۴	.....	۲.۴	AC - گروه ها و لم های کاربردی برای محاسبه $\omega(G)$
۵۳	.....	۳.۴	محاسبه $\omega(GL(n, q))$ برای n و q خاص
۶۰		۵	محاسبه کاردینال و ارائه مجموعهٔ ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده از $GL(۳, q)$

۶۰	.....	ممیزی عناصر $GL(3, q)$	۱.۵
۶۴	.....	معرفی مولدهای شبه سینگر و ارتباط آنها با مولدهای سینگر	۲.۵
۶۹	.....	عناصر دو به دو جابجا نشونده از p -عضوها در گروه‌های منتهای	۳.۵
۷۱	.....	محاسبه $\omega(GL(3, q))$ برای $q \geq 4$	۴.۵

فصل ۱

ساختار بعضی از گروه‌های حل ناپذیر با شرایط خاص

در این فصل زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده از یک گروه را معرفی می‌کنیم. گروه متناوبی A_5 (از نظر مرتبه) اولین گروه مینیمال ساده (یعنی گروه‌های ساده ناآبلی متناهی که تمام زیرگروه‌های سره آن حلپذیرند) است و کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آن ۲۱ می‌باشد. در [۵] گروه‌های حل ناپذیری که، کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آنها کمتر از ۲۱ است، مشخص شده‌اند. دومین گروه مینیمال ساده $PSL(2, 7)$ است که کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آن ۵۷ می‌باشد. در این فصل ساختار گروه‌های حل ناپذیری که کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آنها کمتر از ۵۷ است را مشخص می‌کنیم. ضمناً مقاله ارائه شده در [۲] مستخرج از این فصل می‌باشد.

۱.۱ تاریخچه

تعریف ۱.۱.۱. فرض کنیم G یک گروه باشد. زیرمجموعه N از G را یک زیرمجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده گوئیم در صورتی که هر دو عضو متمایز از N با هم جابجا نشوند. اگر برای هر زیرمجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده مانند M از G داشته باشیم $|N| \geq |M|$ ، آنگاه N را یک زیرمجموعهٔ ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده نامیم و کاردینال چنین مجموعه‌ای را با نماد $\omega(G)$ نمایش می‌دهیم.

در سال ۱۹۷۵ پ. اردوش^۱ [۲۱] برای اولین بار گراف ناجابجایی وابسته به یک گروه را به صورت زیر معرفی کرد:

فرض کنیم $Z(G)$ مرکز گروه G باشد. رئوس گراف ناجابجایی وابسته به G را مجموعه $G \setminus Z(G)$ در نظر گرفته و دو راس متمایز x, y بهم وصل می‌شوند اگر با هم جابجا نشوند.

با توجه به تعریف گراف کامل، رئوس زیرگراف کامل از گراف وابسته به گروه G یک زیرمجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده از گروه G است و برعکس، اگر N یک زیرمجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده از G باشد، آنگاه عناصر N رئوس یک زیرگراف کامل از گراف وابسته به گروه G را تشکیل می‌دهند. از این رو در بین تمام زیرگراف‌های کامل از گراف وابسته به گروه G ، زیرگراف کاملی که مجموعه رئوس آن دارای بیشترین عضو باشد را، یک زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده از گروه G می‌نامیم. در واقع عدد خوشه‌ای گراف وابسته به گروه G با کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده از گروه G یعنی $\omega(G)$

---

^۱ P. Erdős

مساوی است.

پ. اردوش در [۲۱] سوال زیر را مطرح کرد:

«اگر گراف ناجابجایی گروه G دارای زیرگراف کامل نامتناهی نباشد، آیا کاردینال زیرگراف های کامل گراف وابسته G کراندار متناهی است؟» بی. اچ. نویمن پس از یک سال به سوال فوق جواب مثبت داد و نشان داد $\omega(G)$ متناهی است اگر و فقط اگر گروه خارج قسمتی $\frac{G}{Z(G)}$ متناهی باشد [۲۱].

ال. پایبر در [۲۳] رابطه جالبی بین کاردینال زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده و کاردینال بزرگترین کلاس مزدوجی گروه متناهی G به دست آورده است. از این پس نماد $k(G)$ را برای کاردینال بزرگترین کلاس مزدوجی G به کار می‌بریم.

قضیه ۲.۱.۱. [۲۳] فرض کنیم G یک گروه متناهی باشد. در این صورت

$$k(G) \leq 4(\omega(G))^2$$

همچنین دی. سگال^۲ و ای. شالف^۳ در [۲۷]، رابطه‌ای بین مرتبه گروهی که دارای زیرگروه نرمال آبلی غیربدیهی نیست و کاردینال بزرگترین کلاس مزدوجی آن به دست آورده اند:

قضیه ۳.۱.۱. [۲۷] فرض کنیم G یک گروه متناهی باشد، اگر G دارای زیرگروه نرمال آبلی غیربدیهی نباشد، آنگاه $|G| < (k(G))^4$.

در سال ۲۰۰۵، ع. عبداللهی^۴ و سایرین در [۳] خواصی از گراف های ناجابجایی را مورد مطالعه قرار دادند و

D. Segal^۲

A. Shalev^۳

A. Abdollahi^۴

سوال زیر را مطرح کردند.

« اگر G و H دو گروه ناآبلی باشند به طوری که گراف‌های ناآبلی‌جایی وابسته به آنها با هم یکریخت باشند، آیا $|H| = |G|$ ؟ »

آنها نشان دادند پاسخ سوال فوق برای بعضی از گروه‌ها مثبت است.

در [۵] گروه‌های حل ناپذیری که، کاردینال زیرمجموعهٔ ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آنها کمتر از ۲۱ است، مشخص شده است.

قضیه ۴.۱.۱. [۵]. فرض کنیم G یک گروه حل ناپذیر باشد. در این صورت $\omega(G) \leq 21$ اگر و فقط اگر $G \cong Z(G) \times A_5$ ، که در آن A_5 گروه متناوبی از درجه ۵ می باشد.

همچنین در [۵]، رابطه بین طول حل پذیری یک گروه ناآبلی و کاردینال زیرمجموعهٔ ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده آن به دست آمده است.

قضیه ۵.۱.۱. فرض کنیم G یک گروه حل پذیر با طول حل پذیری d باشد طوری که $\omega(G) \leq n$. در این صورت اگر $n \in \{1, 2\}$ ، آنگاه $d = 1$ و اگر $n \geq 2$ ، آنگاه $d \leq 2n - 1$.

تعریف ۶.۱.۱. فرض کنیم G یک گروه متناهی باشد. بزرگترین زیرگروه نرمال حل پذیر از G را زیرگروه رادیکال حل پذیر نامیم و با نماد $Sol(G)$ نمایش می دهیم.

در این فصل قضیه ۴.۱.۱ را به شرح زیر توسعه خواهیم داد.

قضیه ۷.۱.۱. فرض کنیم G یک گروه حل ناپذیر باشد و $\omega(G) \leq 57$. در این صورت G با یکی از گروه‌های زیر یکریخت است:

$$p = 5, 7 \text{ در آن } Z(G) \times PSL(2, p) - 1$$

$$p = 5, 7 \text{ که در آن } Z(G)SL(2, p) - 2$$

$$G''' \langle a \rangle Sol(G), \text{ که در آن } a^2 \in Z(G) \text{ و } G''' \text{ یکی از دو گروه } SL(2, 5) \text{ یا } A_5 \text{ است.} - 3$$

$$G''' \langle a \rangle Z(G), \text{ که در آن } a^2 \in Z(G) \text{ و } G''' \text{ یکی از دو گروه } SL(2, 7) \text{ یا } PSL(2, 7) - 4$$

۲.۱ بررسی برخی گروه‌های ساده و نیمه ساده

در این بخش فضیه ۵.۱.۱ را برای گروه‌های ساده و نیمه ساده اثبات می‌کنیم.

لم ۱.۲.۱. فرض کنیم G یک گروه ساده ناآبلی باشد و $\omega(G) \leq 57$. در این صورت G یکرخت با A_5 یا $PSL(2, 7)$ است.

اثبات. با استفاده از نتیجه بی. اچ. نویمن^۵ در [۲۱]، $\frac{G}{Z(G)}$ یک گروه متناهی است. چون G یک گروه ساده ناآبلی است داریم $Z(G) = 1$. بنابراین G متناهی است. فرض کنیم M گروهی با کمترین مرتبه باشد که در شرایط قضیه صدق کند و با هیچ یک از گروه‌های A_5 و $PSL(2, 7)$ یکرخت نباشد. پس هر بخش ساده ناآبلی واقعی از M یکرخت با A_5 یا $PSL(2, 7)$ است. با توجه به گزاره ۴ از [۹]، M با یکی از گروه‌های زیر یکرخت است:

$$PSL(2, 2^m), m = 4 \text{ یا یک عدد اول است،}$$

$$PSL(2, 3^p), PSL(2, 5^p), PSL(2, 7^p), \text{ عدد اول است،}$$

$$p > 7, PSL(2, p)$$

$$PSL(3, 7), PSL(3, 5), PSL(3, 3)$$

$PSU(3, 7), PSU(3, 4), PSU(3, 3)$ (گروه یکانی خاص تصویری با بعد ۳ روی میدانی بترتیب ۳، ۴ و ۷

عضوی)

$Sz(2^p)$ ، عدد اول فرد است.

اکنون، برای هر عدد اول p و عدد طبیعی $n \geq 0$ ، با استفاده از لم ۴.۴ از [۳]، داریم

$$\omega(PSL(2, p^n)) = p^{2n} + p^n + 1$$

بنابراین از گروه‌های تصویری خاص از درجه ۲ تنها $PSL(2, 2^2) \cong A_5$ و $PSL(2, 7)$ باقی می‌ماند.

برای عدد اول p که مرتبه گروه G را بشمارد، تعداد p -زیرگروه‌های سیلوی G را با نماد $\nu_p(G)$ نمایش می‌دهیم.

اگر عدد اول p مرتبه گروه G را بشمارد به طوری اشتراک هر دو تا p -زیرگروه سیلو متمایزی G بدیهی باشد،

آنگاه، با استفاده از لم ۳ از [۱۵]، داریم $\nu_p(G) \leq 57$ (*).

$$\nu_{13}(PSL(3, 3)) \geq 57 \text{ پس } 2^4 \times 3^3 \times 13 \text{ مرتبه دارای } PSL(3, 3) \text{ است،}$$

$$\nu_{31}(PSL(3, 5)) \geq 57 \text{ پس } 2^5 \times 3 \times 5^2 \times 31 \text{ مرتبه دارای } PSL(3, 5) \text{ است،}$$

$$\nu_{19}(PSL(3, 7)) \geq 57 \text{ پس } 2^5 \times 3 \times 7^2 \times 19 \text{ مرتبه دارای } PSL(3, 7) \text{ است،}$$

$$\nu_7(PSU(3, 3)) \geq 57 \text{ پس } 2^5 \times 3^2 \times 7 \text{ مرتبه دارای } PSU(3, 3) \text{ است،}$$

$$\nu_{13}(PSU(3, 4)) \geq 57 \text{ پس } 2^6 \times 3 \times 5^2 \times 13 \text{ مرتبه دارای } PSU(3, 4) \text{ است،}$$

$$\nu_{43}(PSU(3, 7)) = 1 + 42k \text{ هست که } k > 0 \text{ پس } 2^7 \times 3 \times 7^2 \times 43 \text{ مرتبه دارای } PSU(3, 7) \text{ است،}$$

چون ۴۴ مرتبه گروه $PSU(3, 7)$ را نمی‌شمارد، پس $\nu_{43}(PSU(3, 7)) \geq 57$.

$Sz(2^p)$ ، با استفاده از قضیه ۳.۱۰ از فصل XI در [۱۹]، دارای مرتبه $(2^{2p} + 1) \times (2^p - 1) \times 2^{2p}$ است و لذا

$$\nu_2(Sz(2^p)) = 2^{2p} + 1 \geq 65.$$

اکنون با استفاده از (*) اثبات کامل می‌گردد.

تعریف ۲.۲.۱. فرض کنیم G یک گروه باشد. گوئیم G کاملاً کاهش پذیر است اگر به صورت حاصل ضرب

خانواده‌ای (ممکن است نامتناهی باشد) از گروه‌های ساده باشد.

از این پس گروه‌های کاملاً کاهش پذیر را CR -گروه نامیم. بدیهی است که مرکز یک CR -گروه به صورت

حاصل ضربی از گروه‌های آبلی است. از اینرو G یک CR -گروه بدون مرکز است اگر و فقط اگر به صورت

حاصل ضربی از گروه‌های ساده ناآبلی باشد.

لم ۳.۲.۱. فرض کنیم G یک گروه باشد. در این صورت G دارای CR -زیرگروه نرمال ماکزیمال بدون مرکز

یکتا است. به علاوه این زیرگروه مشخصه است.

اثبات. به لم ۱۷.۳.۳ در [۲۵] رجوع کنید.

در گروه G به CR -زیرگروه نرمال ماکزیمال بدون مرکز، CR -رادیکال بدون مرکز گوئیم.

تعریف ۴.۲.۱. فرض کنیم G یک گروه باشد. گوئیم G نیمه ساده است اگر G دارای زیرگروه آبلی نرمال

غیربدیهی نباشد.

با توجه به تعاریف فوق هر CR -گروه بدون مرکز یک گروه نیمه ساده است.

لم ۵.۲.۱. فرض کنیم G یک گروه نیمه ساده باشد و $\omega(G) \leq 57$. در این صورت G یکرخت با A_5 ، S_5 ،

$PSL(2, 7)$ یا $PGL(2, 7)$ است.

اثبات. با استفاده از نتیجه بی. اچ. نویمن^۶ در [۲۱]، $\frac{G}{Z(G)}$ یک گروه متناهی است. چون G یک گروه نیمه ساده است داریم $Z(G) = 1$. فرض کنیم R زیرگروه CR -رادیکال بدون مرکز از G باشد. پس R حاصل ضرب تعداد متناهی از گروه‌های ساده ناآبلی متناهی است، مانند $R = S_1 \times S_2 \times \dots \times S_m$. از این که $\omega(G) \leq 57$ ، برای هر $i \in \{1, 2, \dots, m\}$ داریم $\omega(S_i) \leq 57$. اکنون با استفاده از لم ۱.۲.۱، برای هر $i \in \{1, 2, \dots, m\}$ $S_i \cong A_5$ یا $S_i \cong PSL(2, 7)$. چون $\omega(A_5) \leq 21$ ، با در نظر گرفتن لم ۲.۲ در [۵] نتیجه می‌شود که $m = 1$. بنابراین $R \cong A_5$ یا $R \cong PSL(2, 7)$. می‌دانیم که $C_G(R) = 1$ و G را می‌توان در $Aut(R)$ نشان داد. اگر $R \cong A_5$ ، آنگاه $Aut(R) = S_5$ و لذا $G \cong A_5$ یا $G \cong S_5$.

اگر $R \cong PSL(2, 7)$ ، آنگاه $Aut(R) = PGL(2, 7)$ و لذا $G \cong PSL(2, 7)$ یا $G \cong PGL(2, 7)$. بدین ترتیب اثبات کامل می‌شود.

نتیجه ۶.۲.۱. فرض کنیم G یک گروه متناهی باشد و $\omega(\frac{G}{Sol(G)}) \leq 57$. در این صورت $\frac{G}{Sol(G)}$ یکرخت با A_5 ، S_5 ، $PSL(2, 7)$ یا $PGL(2, 7)$ است.

اثبات. برای هر گروه دلخواه G ، دارای زیرگروه نرمال آبلی غیربدهی سره نیست، یعنی G نیمه ساده است. حال با استفاده از لم ۲.۲.۱، اثبات کامل می‌گردد.

۳.۱ بررسی برخی گروه‌های حل ناپذیر

در این بخش قضیه ۵.۱.۱ را برای گروه‌های حل ناپذیر اثبات می‌کنیم. برای این منظور، با استفاده از نتیجه ۴.۲.۱، ساختار گروه G که برای آن $\frac{G}{\text{Sol}(G)}$ یکرخت با A_5 ، S_5 ، $PSL(2, 7)$ یا $PGL(2, 7)$ است، را به طور جداگانه بررسی می‌کنیم. برای این کار لم زیر نیاز است.

لم ۱.۳.۱. فرض کنیم G یک گروه متناهی باشد. اگر G دارای زیرگروه مرکزی B باشد که مرتبه آن بیشتر از ۲ نیست و $\frac{G}{B} \cong A_5$ ، آنگاه $G \cong B \times A_5$ یا $G \cong SL(2, 5)$.

اثبات. به لم ۴.۲ از [۵] رجوع شود.

لم ۲.۳.۱. فرض کنیم G یک گروه حل ناپذیر متناهی باشد به طوری که $\omega(G) \leq 57$ و $\frac{G}{\text{Sol}(G)} \cong A_5$. در این صورت $G \cong Z(G) \times A_5$ یا $G \cong Z(G)SL(2, 5)$.

اثبات. قرار می‌دهیم $S = \text{Sol}(G)$. فرض کنیم که $C_G(S) = G$. پس $S \leq Z(G)$ و با در نظر گرفتن تعریف

$S = Z(G)$ ، $S = Z(G)$ ، حال توسیع مرکزی $Z(G) \rightarrow G \rightarrow \frac{G}{Z(G)}$ را در نظر می‌گیریم. با استفاده از برهان لم ۴.۲

از [۵]، داریم که مرتبه $K = G' \cap Z(G)$ بیشتر از ۲ نیست، بنابراین $G = G'Z(G)$ و $\frac{G'}{K} \cong A_5$. حال از

لم ۱.۳.۱ می‌توان نتیجه گرفت که زیرگروهی مانند L از G' موجود است به طوری که $G' = K \times L$ و

$L \cong A_5$ یا $L \cong SL(2, 5)$. پس $G' \cong SL(2, 5)$ یا $G' \cong A_5$ و بدیهی است که $L \cap Z(G) = 1$

$$G = Z(G)SL(2, 5) \text{ یا } G \cong A_5 \times Z(G) \text{ لذا } G = G'Z(G) \cong SL(2, 5)Z(G)$$

اکنون فرض می‌کنیم $C_G(S)$ یک زیرگروه سره (نرمال) از G باشد. اگر $C_G(S)$ حل پذیر باشد، آنگاه

$C_G(S) \leq S$. حال با استفاده از تبصره ۹.۲ از [۵] داریم $\frac{G}{S} = \bigcup_{i=1}^r P_i$ ، که در آن $P_1, \dots, P_r$ تمام زیرگروه

های سیلو از $\frac{G}{S}$ هستند. فرض کنیم $P_1, \dots, P_{10}, P_{10}, \dots, P_{17}$ -۳ زیرگروه های سیلو، $P_{11}, \dots, P_{17}$ ، -۵ زیرگروه های سیلو و $P_{18}, \dots, P_{21}$ -۲ زیرگروه های سیلو از G باشند. حال اگر برای هر $i \in \{1, \dots, 21\}$ عضو $a_i S \in P_i \setminus \{1\}$ را انتخاب کنیم، آنگاه مجموعه $\{a_1 S, \dots, a_{21} S\}$ یک زیرمجموعه ماکزیمال از عناصر دو به دو جابجا نشونده از $\frac{G}{S}$ است و $P_i = C_{\frac{G}{S}}(a_i S)$.

برای $i \in \{1, \dots, 10\}$ داریم $|a_i S| = 3$ و برای $i \in \{11, \dots, 17\}$ داریم $|a_i S| = 5$. پس

$C_{\frac{G}{S}}(a_i S) = \frac{\langle a_i S \rangle}{S} = \langle a_i S \rangle$. از این که، برای $i \in \{1, \dots, 17\}$ و $a_i \notin S$ و $|a_i S|$ اول است لذا، برای

$i \in \{1, \dots, 17\}$ داریم $a_i \notin C_G(S)$. بنابراین، برای $i \in \{1, \dots, 17\}$ ، عضوی مانند $s_i \in S$ موجود است به

طوری که $a_i s_i \neq s_i a_i$. اکنون می توان بررسی کرد که مجموعه

$$\{a_i, a_i s_i, a_i^2 s_i : i = 1, \dots, 10\} \cup \{a_j, a_j^2 s_j, a_j^3 s_j : j = 11, \dots, 17\}$$

یک زیرمجموعه از عناصر دو به دو جابجا نشونده از G است. پس می توان نتیجه گرفت $\omega(G) \geq 60$ که این یک تناقض است.

حال فرض می کنیم $C_G(S)$ حل پذیر نباشد. پس $\frac{C_G(S)S}{S}$ نیز حل پذیر نیست و لذا $C_G(S)S = G$. فرض کنیم

N یک زیرگروه حل ناپذیر از $C_G(S)$ با کمترین مرتبه باشد. در این صورت داریم $NS = G$ ،

$$\frac{N}{N \cap S} \cong \frac{NS}{S} = \frac{G}{S} \cong A_5$$

، $Sol(N) = N \cap S$ و هر زیرگروه سره از N حل پذیر است.

اگر $S = C_N(Sol(N))$ ، آنگاه $Z(N) = Sol(N)$. با استفاده از قسمت اول اثبات، $N = Z(N) \times A_5$ یا

$N = Z(N)SL(2, 5)$ که نتیجه می شود $G = SN = S \times A_5$ یا $G = SSL(2, 5)$. اگر $G = S \times A_5$ ،